

747.00 Via da la Lumnezia, colliaziun cun la Via Sursilvana

Avertura dal sviament Glion vest

Suenter in temp da construcziun da 4 onns po il sviament Glion vest vegnir avert festivamain. Il sviament d'ina lunghezza da circa 700 meters – cun las duas novas rundellas e cun la punt dal Rain «Glion vest» d'ina lunghezza da 267 meters – vegn surdà al traffic. Il sviament distgargia Glion dal traffic da transit e liberescha ses center da situaziuns da traffic dischagreablas. Tut en tut ha il sviament custà circa 26 milliuns francs.

Glion è in center regional impurtant per la Surselva. Las vias da las differentas valladas mainan directamain en il center da Glion, e fin ussa passava er il traffic da transit en direcziun da las regiuns turisticas tras quest center ed uschia sur la punt dal Rain Anterior e sur la lingia da la viafier. Il volumen da traffic, ch'era durant tscherts temps fitg grond, ma er il passadi da la viafier chaschunavan

surchargias inevitablas dal traffic.

En il territori Runcaleida ha la rundella «Via da la Lumnezia» pudì vegnir averta gia l'atun 2015. Cun ses bratschs da colliaziun per la Via Sogn Martin, per la Via Santeri e per la via da la Lumnezia renda ella accessibla la part sid da Glion. Tras l'avertura dal sviament Glion vest e da la rundella «Glion vest» resulta ussa ina nova colliaziun sin la Via Sursilvana. Ensemen cun la colliaziun existentia ch'è situada circa 1'700 meters pli lunsch a l'ost renda ella accessibel Glion al nord dal Rain Anterior. Al sid maina la via da la Lumnezia davent da la rundella e traversa – sur la nova punt d'ina lunghezza da 267 meters – il Rain Anterior, la Viafier retica e la zona d'industria «California». La punt dal Rain «Glion vest» è la part cardinala dal sviament e distgargia il center da Glion dal traffic da transit. Tenor las calculaziuns pon ins previsiblamain partir

d'ina reducziun media dal traffic quotidian da 9'400 a 4'600 vehichels a Glion.

Mesiras spezialas han stuì vegnir prendidas per la spunda sbuvanta Runcaleida. Uschia è la spunda vegnida drenada en il perimeter dal project avant la construcziun ed è vegnida fixada preliminarmain cun ina chargia da terra. Ultra da quai na vegn l'aua da la via betg laschada sfundrar al lieu, mabain manada en il Rain Anterior. Dapi il cumenzament da las lavurs da construcziun vegn survegliada questa spunda. Tut las mesiraziuns da defurmaziun d'enfin ussa sa chattan en il rom da quai ch'è vegnì prognostigà.

Parallelamain cun il project dal sviament construescha la vischnanca da Glion novs passapes, realisescha la colliaziun «Via Santeri» cun pussaivladads da parcar e sanescha la Oberer Rheinstrasse.

Sviament e punt dal Rain «Glion vest»

Punt dal Rain «Glion vest»

Per la nova punt dal Rain «Glion vest», la part cardinala dal sviament, era vegnida realisada ina concurrenza da projects per las lavurs d'inschigneria. Gudagnà ha il project «MUDEST» da la cuminanza d'inschigners grischuns Chitvanni + Wille ScRL e Casutt Wyrsh Zwicky SA.

La punt da nov champs e d'ina lunghezza da 267 meters traversa – cun in raster da pitgas bain tscherni – tant il Rain Anterior, in trassè existent ed in trassè futur da la Viafier retica sco er la zona d'industria «California» cun la Via Santeri. Il resultat da quai è ina part purtanta cun ina distanza maximala da 48 meters tranter las pitgas sur il Rain Anterior, distanzas regularas da circa 30 meters tranter las pitgas en il sectur sur il terren sco er ils champs corrispondents a l'ur.

Las pitgas èn vegnidas construidas en in toc cun la part purtanta da la punt, e lur dimensiuns èn vegnidas limitadas al minimum che vegn pretendì da la statica. L'apparientscha da la punt è caracterisada da la concordanza tranter il raster da pitgas e l'utezza respectiva da la punt, uschia che la punt dal Rain «Glion vest» s'integrescha bain en la cuntrada existenta ed en il maletg dal lieu.

La part purtanta da la punt ha in tagli transversal en furma da «T». L'utezza da la part purtanta variescha tranter 1.50 ed 1.70 meters e s'adatte-scha a las differentas distanzas tranter las pitgas. Cun ina relaziun dad 1:28 tranter l'utezza da la part purtanta e la distanza tranter las pitgas sur il Rain Anterior fa la part purtanta ina parita extraordinariamain eleganta, malgrà l'utezza minimala sur il terren. Per las distanzas principalas tranter las pitgas èn vegnidas installadas plattas da pressiun. Cun ina pendenza constanta vers anen suttastritgan las passarellas l'eleganza da la punt ch'era vegnida prendida en mira. Il profil transversal ch'è suttamess staticamain a las chargias las pli grondas sa chatta sur la pitga da la vart dretga dal Rain ed è prestendi cun totalmain 10 cabels da rinforzament e cun ina forza da var 39'400 kilonewtons.

Las balustradas da betun, che n'han staticamain nagina funcziun, èn in element visual determinant per la punt. Ellas servan en emprima lingia sco protecziun cunter crudadas e cunter la canera.

Istorgia geologica da la val

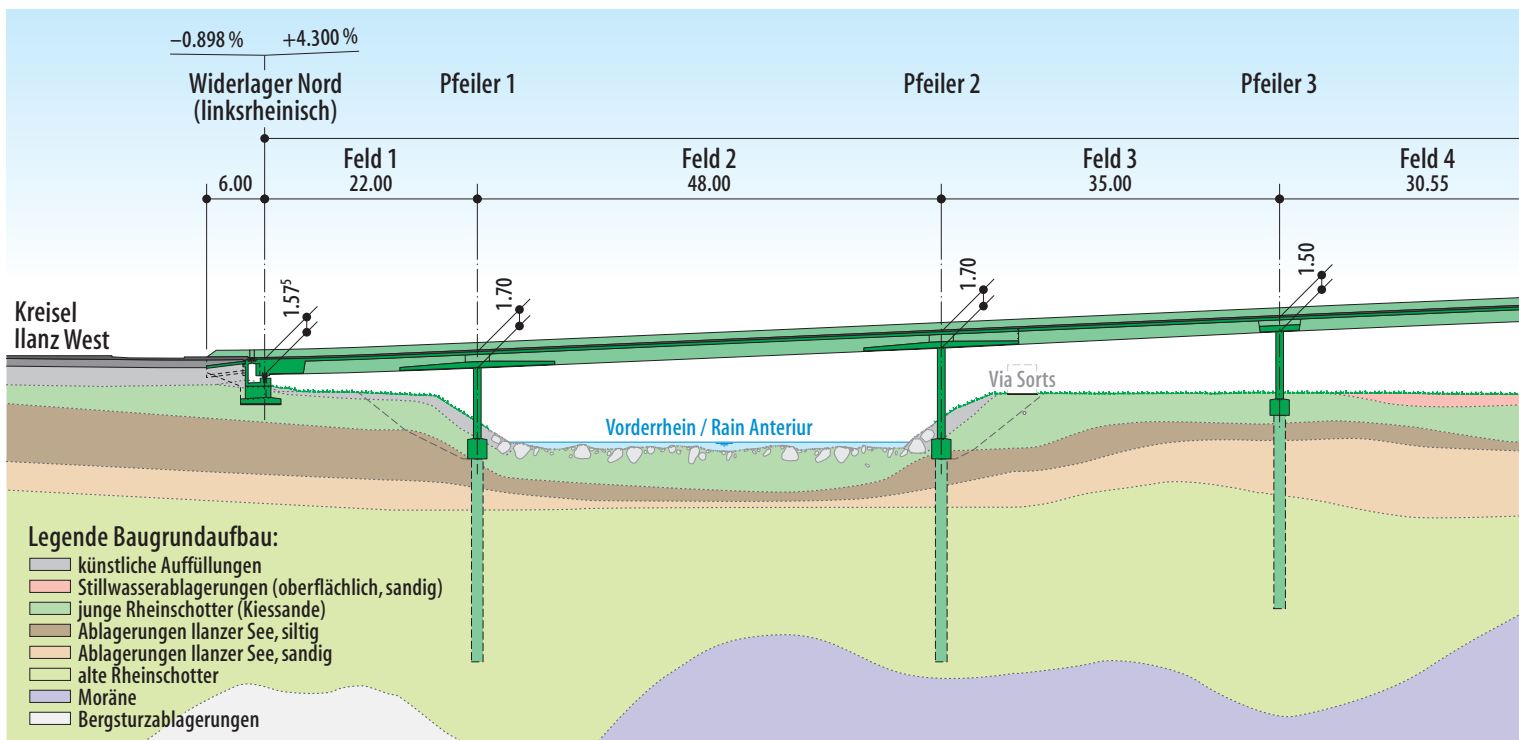
Las sedimentaziuns geologicas en il sutterren da Glion dattan perditga d'ina da las istorgias da vallada las pli interessantas dal Grischun. Il grip sutterran è cuvert da morena, da gle-

ra dal Rain, da material da la bova preistorica da Flem, d'arschiglia dal fons dal lai e da grava da delta. La bova preistorica da Flem ha serrà giu avant var 9'000 onns la val a Glion. Sin quai è il Rain s'accumulà ed ha furmà in lai che tanscheva almain fin Trun. En quest lai èn sa depositads durant tschientaners arschiglia e sediments da delta. Questa arschiglia è quasi impermeabla, e sut las sedimentaziuns stat l'aua sutterrana perquai sut ina pressiun pli auta. Ils geologs discurren dad «aua sutterrana tendida».

Tant l'arschiglia loma sco er l'aua sutterrana tendida èn stadas sfidas extraordinariamain grondas per ils inschigners e per ils impressaris ord vista da la tecnica da construcziun. Sch'i vegn numnadamain furà en aua sutterrana tendida, curra l'aua svelta a la surfatscha e prenda cun sai sablun e glera, uschia ch'i sa furman chaviertgs incalculabels en il sutterren. Tals chaviertgs sa serran pli tard puspè, quai che po donnegiar edificis, vias e binaris ch'èn situads survart.

Impressum

Cuntegn: *Uffizi da construcziun bassa dal Grischun*. La reproducziun dals maletgs e dal text cun indicaziun da la funtauna è giavischada. Questa infurmaziun dal UCB sco er autras infurmaziuns davart temas stradals pon vegnir charginadas giu sco PDF e stampadas sut www.tiefbauamt.gr.ch > Documentaziun.

Geotecnica

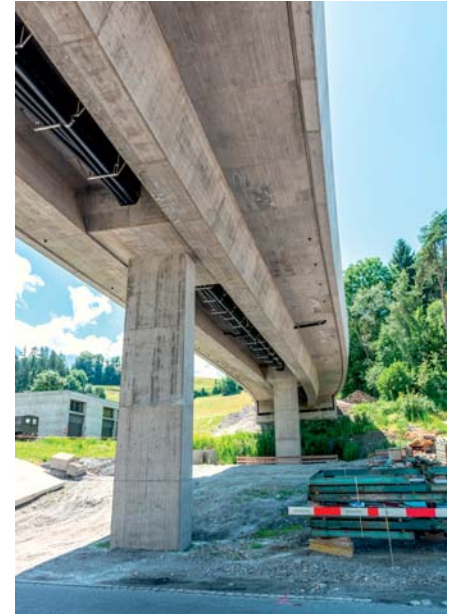
Las chargias da la punt èn vegnidas fundadas en la grava purtabla cun ina fundaziun da pals. Quels han in diameter dad 1.20 meters ed ina lunghezza da 20 fin 22 meters. Per perforar ils pals en l'aua sutterrana tendida hai stuì vegnir garantì da tut temp cun agid d'ina cuntrapressiun suffizienta, ch'i na dettia naginas rupturas idraulicas dal fons giusum las perforaziuns. Suenter avair cuntanschi la profunditad finala èn ils pals perquai vegnids betunads er sut l'aua cun agid da l'uschenumna-da «procedura da contracziun».

Da la vart dretga dal Rain avess il cuntrafort da la punt pudì vegnir fundà cun pals mo cun sforzs supplementars considerabels, perquai ch'il terren cuntegna numerusas ancras da rinforzament che derivan da l'anterieur fossal per il chantunament. En quest sector è perquai vegnida construida ina fundaziun platta sen-

za pals. Per impedir sedimentaziuns pli grondas e differenzas da sedimentaziun al fundament da la punt è il terren vegnì consolidà preliminarmain cun ina chargia da terra.

Pervia da las relaziuns complexas dal terren al pe da la spunda sbuvanta Runcaleida han ins – durant la realisaziun da la punt e da las lavurs finalas vi da la rundella «Via da la Lumnezia» – surveglià cun agid da mesiraziuns tant la lingia da la Viafier retica sco er ils edifizis cunfinants. Per l'ina èn vegnidas mesiradas la posiziun e l'autozza, per l'otra èn vegnids integrads en las perforaziuns sensors ch'inditgeschan la pressiuin da l'aua en las poras sco er apparats che mesiran l'inclinaziun u spustaments dal terren. Tras questas mesiras da surveglianza voluminusas avess ins percurschi defurmaziuns pli grondas u surpressiuns da l'aua en las poras ed avess pudì instradar mesiras cor-

respondentas. Durant l'entir temp da construcziun n'èn dentant vegnids cuntanschids nagins stadis critics e naginas valurs alarmantas.

Cuntrafort da la vart dretga dal Rain

Tgi che ha realisà il sviament

Direcziun generala e direcziun da construcziun: ● Tiefbauamt Graubünden

Projectaziun: ● Ing. Büro Donatsch AG, Landquart ● INGE Rheinbrücke, Chitvanni+Wille GmbH / Casutt Wyrsh Zwicky AG, Chur ● FHP Bauingenieure AG, Chur ● Ing. Büro Nay und Partner AG, Chur ● Ing. Büro Cavigelli AG, Ilanz

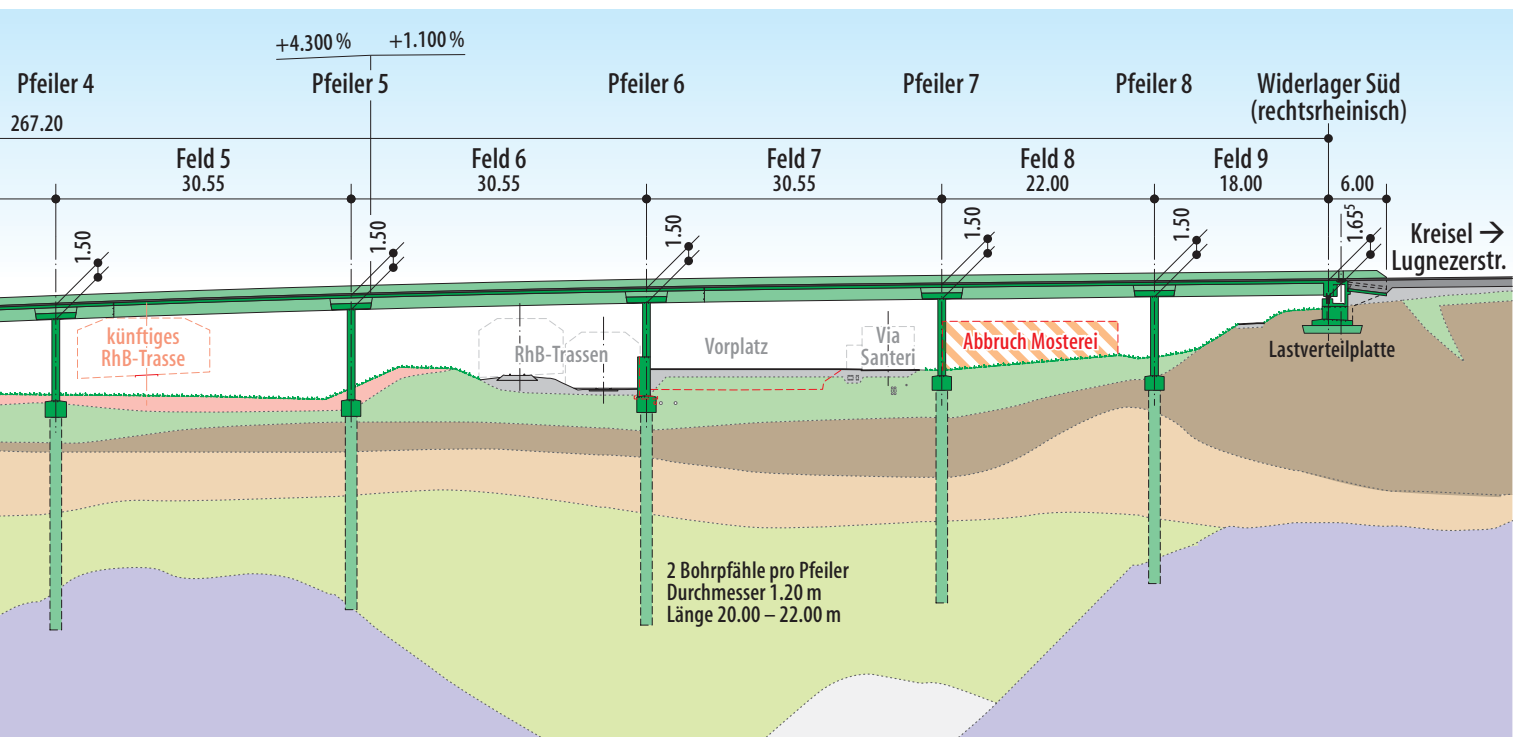
● Ing. Büro Brüniger AG, Chur ● Kuster + Partner AG, Chur ● Ing. Büro Schneider AG, Chur

Geologia: ● Baugeologie und Geo-Bau-Labor AG, Chur

Accompagnament ecologic da construcziun: ● Canatura AG, Bonaduz

Interpresas: ● Caprez AG, Ilanz ● ARGE Umfahrung Ilanz, Ilanz ● ARGE Rheinbrü-

cke, Flims ● Stradun SA, Ilanz ● Implemia AG, Chur ● Repower AG, Brusio ● Palancaus Surselva AG, Waltensburg/Vuorz ● StumpfForatec AG, Russikon ● Solexperts AG, Mönchaldorf ● Greuter AG, Küblis ● Capaul AG, Lumbrein ● Roffler Metallbau AG, Klosters ● SikaBau AG, Chur ● Solèr Holz AG, Uors ● Signal AG, Mastrils ● Signalplus Jörmann Stahl AG, Bonaduz ● Karl Morf AG, Oberglatt

Savens maina mo la pazienza al success

Aurelio Casanova, president communal da Glion

Questa dicziun bain enconuschenta tutga precisamain la nota – suenter avair discutà e planisà durant daplì ch'in mez tschientaner po ussa il nov sviament da Glion vegnir surdà al traffic. Tenor mes avis hai rendì da spetgar.

La vita ed il commerzi en il territori da Glion han fatg gia a la fin dal 14. tschientaner in svilup considerabel, suenter ch'igl era vegnida construida ina punt fixa e charrabla sur il Rain. Uschia è Glion cumprovà gia l'onn 1391 sco lieu da dazi. Da gronda impurtanza per il svilup economic da Glion è stada la construcziun da la via nova davent da La Punt-Rehanau fin a Mustér e vina-vant sur il pass da l'Alpsu. Il trajet fin Glion è vegnì terminà l'onn 1846. L'onn 1851 è vegnida construida sur il Rain la punt imposanta da lain da Richard La Nicca.

En connex cun la construcziun da la nova Via Sursilvana H19 – che ha permess da bandischar or dal quartier Sontga Clau il traffic da e per Mustér – han ils abitants da Glion approvà l'onn 1961 senza

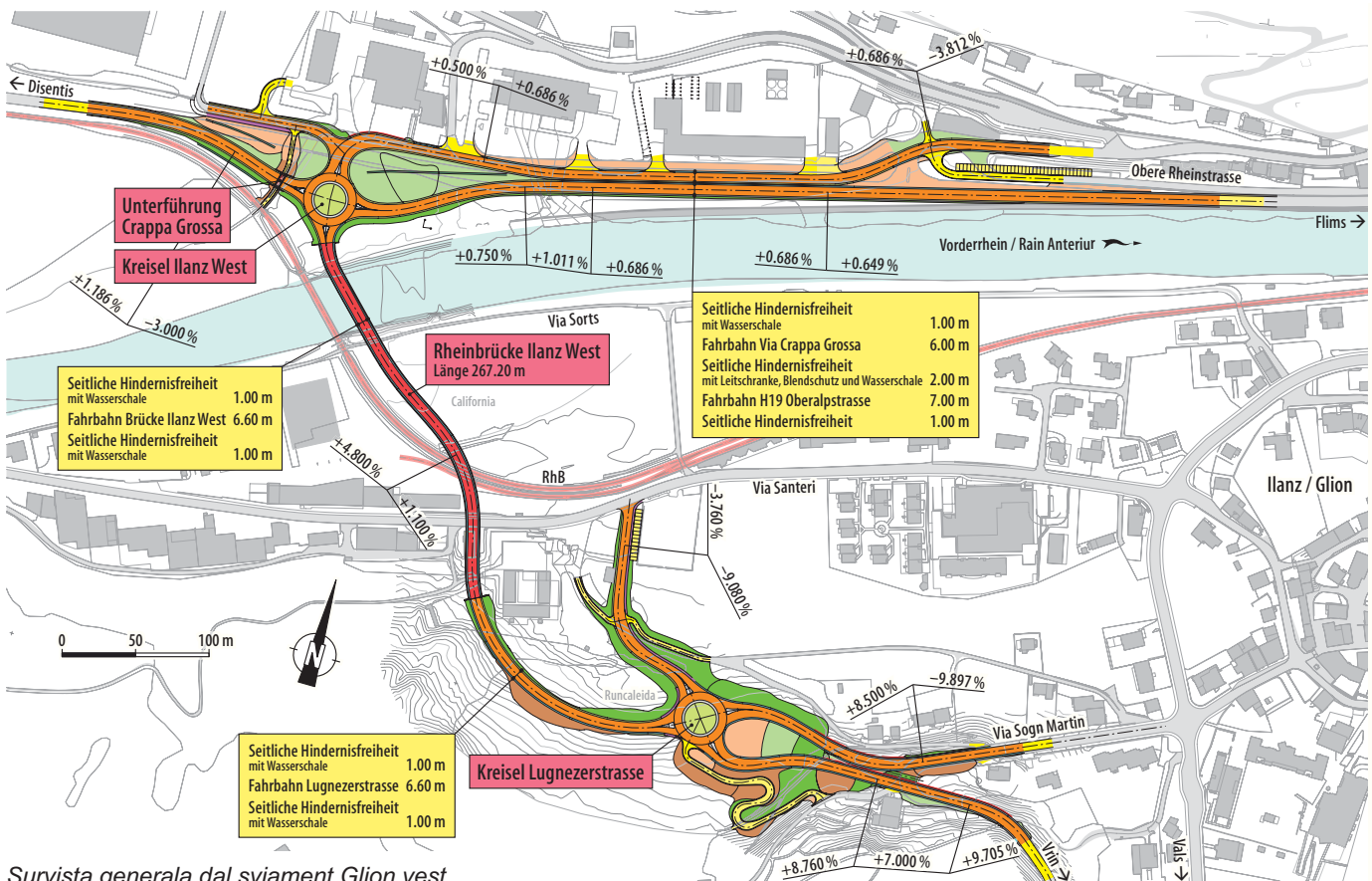
cntravuschs il trassé da la H19 ed uschia er la construcziun d'ina nova punt sur il Rain che dueva remplazzar la punt da l'onn 1851. L'onn 1962 ha lura la punt da lain – in monument istoric da la citad da Glion – stuì far piazza ad in access modern.

La buna situaziun da Glion areguard il traffic è stada d'ina vart ina benedicziun per l'economia, da l'autra vart dentant er ina grevezza per las abitantas ed ils abitants per lung da las axas da colliaziun principalas en direcziun da Val S. Pieder, da la Lumnezia e da Sursaisa sco er da las vischnancas da la vart dretga dal Rain. Cunzunt en las giassas stretgas dal quartier Sontga Clau eri fitg problematic. Pervia da las barrieras da la Viafier retica al chau da la punt devi ultra da quai ils ultims 20 onns adina puspè colonnas stentusas fin en ils quartiers. Perquai han ins discutà gia ils onns 1970 d'in sviament da Glion. Las abitantas ed ils abitants pli vegls da Glion pon anc sa regurdar da las debattas vehementas, schein bain in sviament a l'ost u in svi-

ment al vest, cun ina spanga a l'ost, saja la dretga schliaziun per ils problems da traffic en il center da Glion. Igl ha dentant anc durà in pèr onns, fin ch'il sviament al vest ha la finala pudì sa profilar e fin ch'il project ha pudì vegnir elavurà fin a la madiranza da construcziun.

L'atun 2011 è il project dal sviament Glion vest lura vegnì exponì publicamain. Suenter la liquidaziun da las protestas inoltradas ha la regenza pudì approvar ils 13 da mars 2012 il project cun custs totals da circa 26 milliuns francs. Suenter in temp da construcziun da var 4 onns po il sviament vegnir surdà oz al traffic.

Per la citadina da Glion porta il sviament daplì quietezza e daplì qualitad d'abitar, e per il traffic en direcziun da Val S. Pieder, da la Lumnezia e da Sursaisa in grond levgiament. Nus essan cuntents ch'il project è la finala vegnì realisà svelt. En num da la populaziun da Glion vuless jau perquai engraziar a tut las varts participadas per il grond engaschament.

Survista generala dal sviament Glion vest